

MÜNDƏRİCAT

Giriş	5
Birinci fəsil	
SSRİ-nin dağılması və Azərbaycanın müstəqillik uğrunda mübarizəsi dövründə Cənubi Qafqazda beynəlxalq vəziyyət	20
1.1. XX yüzilliyin 80-ci illərinin sonlarında Cənubi Qafqazda siyasi vəziyyət və Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini elan etməsi	21
1.2. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi Rusiyanın Cənubi Qafqazda geosiyasi mövcudluğunun şərti kimi	75
İkinci fəsil	
Azərbaycan yeni geosiyasi münasibətlərin subyektı kimi	93
2.1. Geosiyasət müstəqil elm sahəsi və dünya siyasəti kimi	93
2.2. «Azərbaycan geosiyasəti»	113
2.3. Azərbaycan Respublikasının Cənubi Qafqazın təhlükəsizlik sistemində geosiyasi mövqeyi	136
Üçüncü fəsil	
Azərbaycan respublikası yeni geosiyasi məkanda	167
3.1. Yeni Avropa geosiyasəti və Azərbaycan diplomatiyası	167
3.2. Azərbaycanın milli mənafeləri və ABŞ-ın geosiyasi maraqları	189
3.3. Azərbaycan Rusiyanın Cənubi Qafqazda geosiyasi maraqlarında	211
Dördüncü fəsil	
Azərbaycan milli diplomatiyası müasir geosiyasi mübarizədə: problemlər və inkişaf meylləri	234
4.1. Azərbaycan geosiyasətində islam faktoru	234
4.2. Azərbaycanın ümumavropa təhlükəsizlik modelində iştirakı	256
4.3. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi	

Elmi redaktoru:
professor Z.M. Həsənalıyev

Rəyçilər:
professor P.Q. Darabadi
dosent K.C. Məmmədov
b/m. Q.H. Məmmədov

Gülgün Mübariz qızı Quliyeva
Azərbaycan yeni geosiyasi münasibətlər sistemində
Bakı- «Elm» nəşriyyatı, 2011, 423 s.

ISBN 978-9952-453-19-5

Bakı Dövlət Universiteti «beynəlxalq münasibətlər və beynəlxalq hüquq» fakültəsinin yetirməsi, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru G.M.Quliyevanın «Azərbaycan yeni geosiyasi münasibətlər sistemində» monoqrafiyasında XX yüzilliyin 90-cı illərində müasir dünyanın siyasi mozaikasında baş vermiş global xarakterli ictimai-siyasi proses və hadisələr təhlil edilir. Baş verməkdə olan dəyişikliklər Cənubi Qafqazın geosiyasi və geoiktisadi əhəmiyyətini olduqca aktuallaşdırmışdır. Regionun lider dövləti kimi Azərbaycan Respublikasının geosiyasi mövqeyi – Böyük İpək Yolunun üzərində yerləşməsi və zəngin karbohidrogen ehtiyatları onun müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində inteqrasiyasında mühüm rol oynamaqdadır. Əsərdə SSRİ-nin dağılması prosesində Cənubi Qafqazda gedən azadlıq mübarizəsi təhlil edilir, region dövlətlərinin müasir geosiyasi müstəviyə çıxması yolları işıqlandırılır, Azərbaycan geosiyasəti anlayışının mahiyyəti açılır, Cənubi Qafqazda gedən proseslərdə, o cümlədən Azərbaycanın ətrafında baş verən hadisələrdə endogen və ekzogen faktorların mahiyyəti müəyyənləşdirilir, Cənubi Qafqaz regionu uğrunda gedən mübarizədə böyük oyunların rolu açılır, Rusiya, ABŞ, Türkiyə, İran, Avropa İttifaqı dövlətləri və s. beynəlxalq hüquqi subyektlərin xarici siyasətində Azərbaycanın yeri və əhəmiyyəti təhlil süzğəcindən keçirilir.

Monoqrafiya beynəlxalq münasibətlər, beynəlxalq hüquq, politologiya və tarix üzrə ixtisaslaşan mütəxəssislər, ali məktəb tələbələri və geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

M $\frac{0301000000}{655(07) - 2011}$ **Qrifli nəşr**

© G.M.Quliyeva, 2011

© «ELM» – 2011

qlobal maraqların geosiyasi meydanı kimi 281

Beşinci fəsil

Türkiyə və İranda Cənubi Qafqaz maraqları və siyasəti 299

5.1. Türkiyə və İranda Qafqazdakı geosiyasi maraqları 299

5.2. Xəzər neftinin ixrac marşrutlarına Türkiyə və İranda münasibəti..... 324

5.3. TRASEKA Türkiyə və İranda xarici siyasət fəaliyyətində..... 343

Altıncı fəsil

ABŞ-ın Avrasiya geosiyasətinin reallıqları 356

6.1. Neft və Böyük Orta Şərq layihəsi 356

6.2. ABŞ-ın Orta şərq siyasətində Cənubi Qafqaza münasibət .. 379

Nəticə..... 385

Qeydlər 394